

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 15. juulil 2021¹

Kohtuasi C-123/20

Ferrari S.p.A.

versus

**Mansory Design & Holding GmbH,
WH**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus))

Eelotsusetaotlus – Ühenduse disainilahendused – Määrus (EÜ) nr 6/2002 – Ühenduse registreerimata disainilahendus – Toote osa väliskujundus (*partial design*) – Artikli 3 punkt a – Sportauto kere elementidest koosnev osa – Kaitse saamise formaalne tingimus – Avalikkusele kättesaadavaks tegemine – Artikli 11 lõige 2 – Auto üldvaadete avaldamine

I. Sissejuhatus

1. Käesoleva eelotsusetaotlusega, mille on esitanud Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus), palutakse tõlgendada määrust (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta².
2. See eelotsusetaotlus on esitatud vaidluse raames, mille pooled on Ferrari SpA ning Mansory Design & Holding GmbH (edaspidi „Mansory Design“) ja selle äriühingu juhataja WH.
3. Mansory Design toodab ja turustab tuunimiskomplekte (nn *tuning kits*), mis on mõeldud lähendama Ferrari 488 GTB väliskujundust (prestiižikama) Ferrari FXX K omale.
4. Ferrari esitas Mansory Designi ja tema juhataja vastu disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise hagi, väites, et on kopeeritud mitut ühenduse registreerimata disainilahendust määruse nr 6/2002 artikli 1 lõike 2 punkti a tähenduses, mis kuuluvad talle.
5. Lisaks huvile, mida käesolev kohtuasi pakub sportautode armastajatele, seisneb selle õiguslik huvi asjaolus, et selle ühenduse disainilahenduse esemeks, millele Ferrari esimese võimalusena tugineb, ei ole mitte kogu FXX K väliskujundus, vaid *selle auto ühe osa* väliskujundus – osa, mis koosneb teatavatest kere elementidest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub seega Euroopa

¹ Algkeel: prantsuse.

² Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määrus (EÜT 2002, L 3, lk 1; ELT eriväljaanne 13/27, lk 142).

Kohtul võtta seisukoht – mida varem ei ole tehtud – küsimuses, missugustel tingimustel võib kaitsta toote osa – ehk *partial design*'i (osalist disainilahendust) – ühenduse registreerimata disainilahendusena.

6. Selles raamistikus tekib *ühelt poolt* küsimus, kas vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikele 2 peab toote osa väliskujundus selleks, et seda nõnda kaitsta, olema konkreetselt avalikkusele kättesaadavaks tehtud või piisab selle toote disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemisest tervikuna. Ferrari piirdus põhikohtuasjas nimelt oma mudeli FXX K mõne üldvaate avaldamisega, mis on selle äriühingu sõnul samaväärne selle kere elementide disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemisega, millele ta tugineb.

7. *Teiselt poolt* on vaja teada, kas toote osa väliskujundusel peab selleks, et seda võiks kaitsta eraldi ühenduse disainilahendusega, mis on eraldiseisev disainilahendusest, millega võidakse kaitsta selle toote kui terviku väliskujundust, olema võrreldes tervikvormiga teatav iseseisvus. Ferrarile heideti põhikohtuasjas ette, et ta nõudis disainilahenduse õigust FXX K meelevaldselt määratletud osale.

8. Selgitan käesolevas ettepanekus *ühest küljest*, et terviktoote disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses toob kaasa ka selle toote osa avalikkusele kättesaadavaks tegemise, kui see viimane disainilahendus on avalikkusele kättesaadavaks tegemise toiminguga ajal selgesti kindlaks tehtav. *Teisest küljest* esitan põhjused, miks võib toote ühe osa väliskujundust ennast minu arvates kaitsta ühenduse disainilahendusega, mis on eraldiseisev disainilahendusest, millega võidakse vastavalt olukorrale kaitsta selle toote kui terviku väliskujundust, sest vastavalt selle määruse artikli 3 punktis a ette nähtud mõiste „disainilahendus“ määratlusele endale piiritlevad seda jooned, piirjooned, värvid, kuju või ka eriline struktuur, mis muudavad selle kindlaks tehtavaks.

II. Õiguslik raamistik

9. Määruse nr 6/2002 põhjendustes 16, 17, 21 ja 25 on märgitud:

„(16) [Liidu] tööstusharudest osa toodab arvukalt disainilahendusi sageli lühikese turustuseaga toodete jaoks, mille puhul eeliseks on kaitse ilma registreerimisformaalsuste kohustuseta ning kaitse kestus on vähem oluline. Teiselt poolt on tööstusharusid, kes tagatava suurema õiguskindluse tõttu eelistavad registreerimist ning kellel on tarvis pikema kestusega kaitset, mis vastaks nende toodete kavandatavale turustuseale.

(17) Seepärast on tarvis kaht liiki kaitset: üht, lühiajalist, registreerimata disainilahenduse jaoks ja teist, pikemaajalist, registreeritud disainilahenduse jaoks.

[...]

(21) Ühenduse registreeritud disainilahendusest tuleneva ainuõiguse eesmärk on tagada suurem õiguskindlus. Seevastu ühenduse registreerimata disainilahendusega peaks kaasnema vaid õigus takistada kopeerimist. Seepärast ei tohiks kaitse hõlmata tooteid, milles kasutatud disainilahenduse on sõltumatult välja töötanud teine autor. Nimetatud õigus peaks laienema ka õigusi rikkuvaid disainilahendusi sisaldavate toodetega kauplemisele.

[...]

(25) Need tööstusharud, kus toodetakse lühikese aja jooksul suures koguses disainilahendusi, mille kasutusaeg võib olla lühike ning millest vaid mõningaid rakendatakse kaubanduslikul eesmärgil, saavad kasu ühenduse registreerimata disainilahenduse kasutamisest. [...]“

10. Määruse artikli 1 „Ühenduse disainilahendus“ lõike 2 punktis a on sätestatud:

„Disainilahendust kaitstakse kui:

a) „ühenduse registreerimata disainilahendust“, kui see on käesolevas määruses sätestatud viisil avalikkusele kättesaadavaks tehtud;“.

11. Määruse artiklis 3 „Mõisted“ on nähtud ette:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *disainilahendus* – toote või selle osa väliskujundus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest;

b) *toode* – mis tahes tööstuslikult või käsitsi valmistatud ese, kaasa arvatud osad, mis on ette nähtud mitmeosalisse tootesse ühendamiseks, pakend, kujundus, graafilised sümbolid ja tüpograafilised kirjatüübid, kuid välja arvatud arvutiprogrammid;

c) *mitmeosaline toode* – mitmest osast koosnev toode, mida on võimalik osade asendamiseks lahti võtta ja uuesti kokku panna.“

12. Määruse artikli 4 „Kaitsekõlblikkus“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Disainilahendust kaitstakse ühenduse disainilahendusena juhul, kui see on uudne ja eristatav.

2. Disainilahendus, mida on kasutatud või mis sisaldub mitmeosalise toote koostisosaks olevas tootes, loetakse uudseks ja eristatavaks:

a) kui koostisosa on pärast mitmeosalisse tootesse paigutamist selle tavakasutuse käigus nähtav ja

b) sel määral, kui need koostisosa nähtavad omadused vastavad uudsuse ja eristatavuse tunnustamise tingimustele.“

13. Määruse nr 6/2002 artiklis 6 „Eristatavus“ on sätestatud:

„1. Disainilahendus loetakse eristatavaks, kui vastava ala asjatundja üldmulje sellest erineb kõikide nende disainilahenduste jäetud üldmuljest, mis on avalikkusele kättesaadavaks tehtud:

a) ühenduse registreerimata disainilahenduse puhul enne kuupäeva, mil disainilahendus, millele kaitset taotletakse, esimest korda avalikkusele kättesaadavaks tehti;

[...]“

14. Määruse artiklis 11 „Ühenduse registreerimata disainilahenduse kaitse tähtaeg“ on nähtud ette:

„1. Disainilahendust, mis vastab 1. jao tingimustele, kaitstakse ühenduse registreerimata disainilahendusena kolme aasta jooksul alates kuupäevast, mil disainilahendus [liidus] esimest korda avalikkusele kättesaadavaks tehti.

2. Disainilahendus loetakse lõike 1 tähenduses [liidus] avalikkusele kättesaadavaks tehtuks, kui see on trükkis avaldatud, näitusele esitatud, seda on kasutatud kaubavahetuses või see on muul viisil avalikustatud sellisel viisil, et ühenduses tegutsevad asjaomase sektori ringkonnad pidid mõistliku ootuse kohaselt sellest tavapärase majandustegevuse käigus teada saada. Disainilahendust ei loeta siiski avalikkusele kättesaadavaks tehtuks, kui see on üksnes avalikustatud kolmandale isikule, kelle puhul kehtib otsene või kaudne konfidentsiaalsusnõue.“

15. Määruse artiklis 19 „Ühenduse disainilahendusest tulenevad õigused“ on sätestatud:

„1. Ühenduse registreeritud disainilahendus annab selle omanikule ainuõiguse kasutada disainilahendust ning takistada kolmandat isikut seda loata kasutamast. Nimetatud kasutamiseks loetakse eelkõige sellise toote valmistamist, pakkumist, turustamist, importi, eksporti või kasutamist või nendel eesmärkidel sellise toote säilitamist, milles disainilahendus sisaldub või mille puhul seda on kasutatud.

2. Seevastu ühenduse registreerimata disainilahendus annab selle omanikule õiguse takistada lõikes 1 nimetatud toiminguid üksnes juhul, kui vaidlusalune kasutus hõlmab kaitstud disainilahenduse kopeerimist.

Vaidlusalust kasutust ei loeta kaitstud disainilahenduse kopeerimiseks, kui kasutatava disainilahenduse on sõltumatult loonud autor, kelle puhul on alust arvata, et ta ei tea omaniku poolt avalikuks tehtud disainilahendusest.

[...]“

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

16. Ferrari, kelle asukoht on Itaalias, toodab võidusõidu- ja sportautosid. Tema tippmudel FXX K, mis ei ole liikluses lubatud auto, on mõeldud üksnes võidusõiduradadel sõitmiseks.

17. Ferrari esitles FXX K-d avalikkusele esimest korda 2. detsembri 2014. aasta pressiteates. Pressiteates oli toodud kaks järgmist fotot, millel on sõidukit kujutatud külj- ja eestvaates:

18. Ferrari FXX K-d, mida toodetakse piiratud koguses, on olemas kahte varianti, mis erinevad üksnes kapotil asuva V-tähe kujutise värvi poolest. Esimesel variandil, mille fotod on eespool toodud, on see V-täht musta värvi, v.a kujutise allapoole suunduv tipp, mis on värvitud sõiduki põhivärviga. Teisel variandil on V-täht täielikult musta värvi.

19. Mansory Design, mille juhataja on WH, on tippklassi autode tuunimise (nn *tuning*) ettevõtja. Mansory Design asub ja WH elab Saksamaal. Alates 2016. aastast toodab ja turustab see äriühing tuunimiskomplekte (*tuning kits*), mis on mõeldud selleks, et muuta Ferrari 488 GTB (liiklusmudel, mida toodetakse alates 2015. aastast seeriamudelina) väliskujundust nii, et lähendada seda Ferrari FXX K väliskujundusele.

20. Mansory Design pakub mitut tuunimiskomplekti, mis võimaldavad muuta mudelit Ferrari 488 GTB: „Front kit“ (esikomplekt), „Rear kit“ (tagakomplekt), „Side set“ (küljekomplekt), „Roof cover“ (katuse katmise komplekt) ja „Rear wing“ (tagatiib). Ta pakub lisaks esikomplekti kahte varianti, mis vastavad Ferrari FXX K kahele eri variandile: esimesel variandil on V-täht kapoti peal musta värvi, v.a kujutise allapoole suunduv tipp, samas kui teise variandi puhul on see üleni musta värvi.

21. Ferrari 488 GTB täielik ümberkujundamine eeldab, et vahetatakse välja suur osa nähtavatest kerepaneelidest. 2016. aasta märtsis toimunud Genfi (Šveits) autonäitusel esitles Mansory Design sõidukit, mis oli nii ümber kujundatud nimetuse Mansory Siracusa 4XX all.

22. Ferrari leiab, et asjaolu, et Mansory Design turustab neid tuunimiskomplekte, kujutab endast tema ühenduse registreerimata disainilahendusest või disainilahendustest tulenevate õiguste rikkumist.

23. Esimese võimalusena väitis Ferrari, et esikomplektide turustamine kujutab endast selle esimese ühenduse registreerimata disainilahenduse rikkumist, mis puudutab tema mudeli FXX K osa väliskujundust, mis koosneb V-kujulisest elemendist kapotil, selle elemendi keskelt väljaulatuvast pikisuunas paiknevast uimekujulisest detailist (*strake*), kaitserauda integreeritud kahekordsest esispoilerist ja keskel paiknevast vertikaalsest liitmikust, mis ühendab esispoilerit kapotiga. Seda sõiduki osa käsitatakse tervikuna, mis annab sellele sõidukile individuaalse väliskujunduse ja tekitab assotsiatsiooni lennuki või vormel 1 klassi autoga. Ferrari sõnul tuleneb selle ühenduse registreerimata disainilahenduse olemasolu 2. detsembri 2014. aasta pressiteate avaldamisest.

24. Teise võimalusena väitis Ferrari, et tal on alates selle pressiteate avaldamisest, hiljemalt aga alates filmi „Ferrari FXX K – The Making Of“ esilinastusest 3. aprillil 2015 olemas teine ühenduse registreerimata disainilahendus, mis seisneb kahekordses esispoileris ning mida Mansory Design on esikomplektide turustamisega samuti rikkunud.
25. Kolmanda võimalusena tugines Ferrari hagi esitamisel kolmandale ühenduse registreerimata disainilahendusele, mis seisneb kogu Ferrari FXX K kerepaneelis, mida võib samuti näha 2. detsembri 2014. aasta pressiteates avaldatud sõiduki fotol, millel sõiduk on diagonaalvaates.
26. Ferrari tugines Saksamaa Liitvabariigi territooriumil müügiks pakutavate komplektide puhul ka õigustele, mis tulenevad kaitsesest imiteerimise vastu ebaausat konkurentsi puudutava õiguse alusel.
27. Esimeses kohtuastmes palus Ferrari lõpetada kogu Euroopa Liidus vaidlusaluste komplektide tootmine, müük, turule viimine, import, eksport, kasutamine või omamine ning esitas mitu lisanõuet (raamatupidamisarvestuse esitamine, toote tagasikutsumine, hävitamine, kahjuhüvitise kindlaksmääramine). Landgericht (esimese astme kohus, Saksamaa) jättis kõik need nõuded rahuldamata.
28. Apellatsioonikohtus märkis Ferrari, et tema esitatud rikkumise lõpetamise nõue ning toodete tagasikutsumist ja hävitamist puudutavad lisanõuded, mis tuginesid viidatud ühenduse disainilahendustest tulenevatele õigustele, on jäänud esemetuks, sest kõnealused õigused lõppesid 3. detsembril 2017.³ Küll aga säilitas Ferrari oma kahju hüvitamise nõude.
29. Apellatsioonikohus jättis Ferrari apellatsioonkaebuse rahuldamata. Ta leidis nimelt, et nõuded, mille see äriühing oli nende väidetavate ühenduse registreerimata disainilahenduste alusel esitanud, on põhjendamatud. Kohtu sõnul ei ole olemas esimest ühenduse disainilahendust, millele tugineti ja milleks on käesoleva ettepaneku punktis 23 kirjeldatud Ferrari FXX K osa, sest Ferrari ei tõendanud, et „teatud iseseisvuse“ ja „teatud vormi terviklikkuse“ minimaaltingimus on täidetud. Äriühing viitas lihtsalt sõiduki osale, mille ta määratles meelevaldselt. Teist ühenduse disainilahendust, millele Ferrari tugineb ja mis puudutab kahekordse esispoileri väliskujundust, ei ole ka olemas, sest see ei vasta samuti „vormi terviklikkuse“ tingimusele. Mis puudutab kolmandat disainilahendust, st Ferrari FXX K kerepaneeli tervikuna, siis see on küll olemas, kuid seda ei ole Mansory Design rikkunud.
30. Ferrari esitas seepeale kassatsioonkaebuse Bundesgerichtshofile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus). Viimati nimetatud kohus leiab, et lahendus selles kassatsioonimenetluses sõltub osas, mis puudutab nendest ühenduse registreerimata disainilahendustest, millele Ferrari tugineb, väidetavalt tulenevat õiguste rikkumist, määruse nr 6/2002 tõlgendusest.
31. Täpsemini tuleb selgitada, missugustel tingimustel võib toote osa väliskujundust vastavalt sellele määrusele ühenduse registreerimata disainilahendusena kaitsta.
32. Selles raamistikus tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul *ühelt poolt* küsimus, kas toote tervikkujutise avalikkusele kättesaadavaks tegemine määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses on samaväärne selle toote osade disainilahenduste avalikkusele kättesaadavaks tegemisega.

³ Vt selle kohta määruse nr 6/2002 artikli 11 lõige 1, mis on ära toodud käesoleva ettepaneku punktis 14.

33. Eeldusel, et see on nii, tekib tal *teiselt poolt* küsimus, kas toote osa väliskujundusel peab olema selleks, et see võiks olla eraldi disainilahendus, mis on eraldiseisev terviktoote disainilahendusest – nagu otsustas apellatsioonikohus –, „teatud iseseisvus“ või „teatud vormi terviklikkus“, mis võimaldab tuvastada, et selle osa väliskujundus ei sulandu täielikult selle toote väliskujundusse ja loob tervikuga võrreldes hoopis iseseisva üldmulje.

34. Selles olukorras otsustas Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas toote tervikkujutise avalikustamine vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikele 1 ja lõike 2 esimesele lausele toob kaasa toote üksikuid osasid puudutavate ühenduse registreerimata disainilahenduste olemasolu?

2. Juhul kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt:

Millise õigusliku kriteeriumi alusel tuleb kontrollida eristatavust määruse nr 6/2002 artikli 4 lõike 2 punkti b ja artikli 6 lõike 1 tähenduses, kui hinnatakse üldmuljet, mis jääb sellisest koostisosast, nagu näiteks sõiduki kere osa, mis paigutatakse mitmeosalisse tootesse? Kas võib lähtuda eelkõige sellest, et koostisosa väliskujundusest vastava ala asjatundjale jääv üldmulje ei lange täielikult kokku üldmuljega, mis jääb mitmeosalise toote väliskujundusest, vaid koostisosa väliskujundusele on iseloomulik teatud iseseisvus ja terviklikkus, mis võimaldab tuvastada terviktoote kujust sõltumatu esteetilise üldmulje?“

35. Eelotsusetaotlus, mis kannab 30. jaanuari 2020. aasta kuupäeva, registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis sama aasta 4. märtsil. Ferrari, Mansory Design, Tšehhi, Itaalia ja Poola valitsus ning Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad. Need menetlusosalised ja asjast huvitatud isikud vastasid ka kirjalikult küsimustele, mille Euroopa Kohus esitas 15. jaanuaril 2021.

IV. Õiguslik analüüs

36. Nagu on sätestatud määruse nr 6/2002 artiklis 1, on selles määruses ette nähtud kaks ühtset nimetuste kategooriat: „ühenduse registreeritud disainilahendus“ ja „ühenduse registreerimata disainilahendus“. Kaitse saamise materiaalsed tingimused on mõlema õiguse puhul samad. Vastavalt selle määruse artikli 4 lõikele 1 peab asjaomane disainilahendus olema „uudne“ ja „eristatav“. Seevastu ühe ja teise suhtes kohaldatavad vormilised tingimused on erinevad. „Ühenduse registreeritud disainilahenduse“ saamiseks tuleb juba määratluse poolest esitada registreerimistaotlus. Disainilahendust võib aga kaitsta „ühenduse registreerimata disainilahendusena“, kui see tehti avalikkusele kättesaadavaks nimetatud määruse artikli 11 lõikes 2 ette nähtud korras.⁴

37. Käsitletaval juhul tugineb Ferrari disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise tõttu Mansory Designi ja WH vastu esitatud hagi raames mitmele ühenduse *registreerimata* disainilahendustele. Nagu ma käesoleva ettepaneku sissejuhatuses märkisin, seisneb käesoleva kohtuasja eripära selles, et põhikohtuasja kassaator tugineb konkreetselt⁵ niisugusele ühenduse disainilahendusele seoses Ferrari FXX K *ühe osa väliskujundusega*, mis koosneb mitmest kere elemendist – st V-tähe kujulisest elemendist kapotil, selle elemendi keskelt välja ulatuvast

⁴ Vt määruse nr 6/2002 artikli 1 lõike 2 punktid a ja b.

⁵ Võtan käesolevas ettepanekus oma analüüsi puhul faktiliseks eelduseks disainilahenduse, millele Ferrari oma nõuete põhjendamiseks *esimese võimalusena* tugineb, jättes kõrvale – v.a juhul, kui neid on vaja mainida – disainilahendused, millele on tuginetud teise ja kolmanda võimalusena.

pikisuunas paiknevast uimekujulisest detailist (*strake*), kaitserauda integreeritud kahekordsest esispoilerist ja keskel paiknevast vertikaalsest liitmikust, mis ühendab esispoilerit kapotiga.⁶ Põhikohtuasja kassaator väidab seega, et tal on õigused sellele, mida üldiselt nimetatakse *partial design*'iks (osaline disainilahendus).

38. Nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, on vaevalt mingit kahtlust, et määruse nr 6/2002 kohaselt võib toote ainult ühe osa väliskujundus ise olla ühenduse registreerimata disainilahenduse ese.

39. „Disainilahendus“, mida võidakse niimoodi nimetada, on määratletud määruse nr 6/2002 artikli 3 punktis a kui „toote *või selle osa* välimus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest“ (kohtujuristi kursiiv).

40. Siiski peab toote ühe osa väliskujundus selleks, et seda saaks kaitsta ühenduse registreerimata disainilahendusena, olema *ühest küljest* – nagu ma märkisin käesoleva ettepaneku punktis 36 – vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikele 2 avalikkusele kättesaadavaks tehtud.

41. Põhikohtuasjas piirdus Ferrari ainult Ferrari FXX K üldvaadete levitamisega.⁷ Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib seega oma esimese küsimusega, kas selleks, et viidatud artiklis 11 ette nähtud avalikkusele kättesaadavaks tegemise tingimus oleks täidetud, oleks see äriühing pidanud kere selle osa disainilahenduse, millele ta kaitset taotleb, *eraldi* avalikkusele kättesaadavaks tegema. A jaos selgitan, miks see minu arvates nii ei ole.

42. *Teisest küljest* küsib see kohus oma teise küsimusega sisuliselt, kas selleks, et toote osa väliskujundus võiks olla ühenduse disainilahenduse ese, peab sellel olema terviktoote väliskujundusega võrreldes „teatud vormi terviklikkus“ ja „teatud iseseisvus“. Nimetatud kohtul tekib kokkuvõttes küsimus, kas looja võimalusel jaotada oma toote väliskujundus erinevateks osadeks, mida võib igaüht eraldi kaitsta, peavad olema teatavad piirid. Seda delikaatset probleemi analüüsin B jaos.

43. Enne seda pean siiski selgitama viimast aspekti. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma esimeses küsimuses ja eelotsusetaotluse põhjenduses kasutanud mõistet „toote [...] osa“ niisugusena, nagu see on ette nähtud määruse nr 6/2002 artikli 3 punktis a, on ta leidnud ka, et Ferrari FXX K kere elemendid, millega on tegemist põhikohtuasjas, kujutavad endast „mitmeosalise toote koostisosi“ selle määruse artikli 3 punkti c ja artikli 4 lõike 2 tähenduses.

44. Tuletan meelde, et Euroopa Kohus täpsustas kohtuotsuses Acacia ja D'Amato⁸, et kuna mõistet „mitmeosalise toote koostisosad“ ei ole määruses nr 6/2002 määratletud, hõlmab see paljusid komponente, mis on loodud tööstuslikult või käsitsi valmistatud mitmeosalisse esemesse ühendamiseks ja mida on võimalik tooteartikli lahtivõtmise ja uuesti kokku panemise võimaldamiseks asendada ning mille puudumisel on mitmeosalise toote tavakasutus võimatu.

45. Ta otsustas seega, et sõiduauto velg on „mitmeosalise toote koostisosa“, kuna nimetatud velg on mitmeosalise toote – sõiduauto – komponent, mille puudumisel on toote tavakasutus võimatu.⁹

⁶ Vt käesoleva ettepaneku punkt 23.

⁷ Vt käesoleva ettepaneku punkt 17.

⁸ 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, punkt 65).

⁹ Vt 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Acacia ja D'Amato (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, punkt 66).

46. Samamoodi tuleb minu arvates kere elemendid kvalifitseerida „mitmeosalise toote koostisosadeks“, kui ühelt poolt saab neid elemente välja vahetada ning teiselt poolt on nende olemasolu sõiduki tavakasutuseks vajalik.

47. Ferrari vaidles siiski vastu „koostisosa“ sellisele määratlusele määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti c ja artikli 4 lõike 2 tähenduses sel põhjusel, et kere elemendid, mida põhikohtuasjas käsitletakse disainilahendustena, ei vasta nendele kriteeriumidele.

48. Seda küsimust, mis eeldab faktiliste asjaolude hindamist, ei lahenda mõistagi Euroopa Kohus. Kui vaja, kontrollib seda eelotsusetaotluse esitanud kohus.

49. Kui aga Euroopa Kohus neid sel teemal küsitles, olid pooled ja menetlusse astujad ühel meelel, et vastus sellele küsimusele ei ole määrava tähtsusega, et vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele.

50. Nagu märgivad sisuliselt Ferrari ja Poola valitsus, võib „disainilahenduseks“ määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tähenduses olla nii toote väliskujundus kui ka toote osa väliskujundus, sh mitmeosalise toote koostisosa või isegi niisuguse koostisosa osa väliskujundus.

51. Minu arvates mängib käesolevas kohtuasjas esitatud küsimuste puhul rolli ainult asjaolu, et Ferrari tugineb „toote [...] osa“ väliskujundusele kui ühenduse registreerimata disainilahendusele. Asjaolu, et see toode on „mitmeosaline“ ja kõnesolev osa koosneb või mitte elementidest, mis vastavad niisuguse toote „koostisosade“ määratlusele, ei ole neile küsimustele vastamisel seevastu määrava tähtsusega. Järgnevates punktides kasutan seega peamiselt mõisteid „toode“ ja „toote [...] osa“.

A. Toote osade disainilahenduste avalikkusele kättesaadavaks tegemine määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses (esimene küsimus)

52. Oma esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määruse nr 6/2002 artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et niisuguse terviktoote nagu auto väliskujunduse disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine võib samuti kaasa tuua selle toote niisuguse osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise nagu selle auto kere teatavate elementide väliskujundus, ning kui jah, siis missugustel tingimustel.

53. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastas põhikohtuasjas, et avaldades oma mudeli FXX K kaks üldvaadet, tegi Ferrari selle auto terviku disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses. Viidatud sättes kindlaks määratud tingimused on selle disainilahenduse puhul seega täidetud.¹⁰

54. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on siiski arvamusel, et see avalikkusele kättesaadavaks tegemine tekitab kaitse ainult osas, mis puudutab kogu FXX K disainilahendust. See ei ole samaväärne selle auto osade disainilahenduste avalikkusele kättesaadavaks tegemisega. Selle kohtu arvates – kellega ühinevad Mansory Design, Poola valitsus ja komisjon – tuleks toote niisuguse osa väliskujundus selleks, et seda ennast saaks ühenduse registreerimata disainilahendusena kaitsta, *eraldi avalikkusele kättesaadavaks teha*. Määruse nr 6/2002 artikli 11

¹⁰ Käsitletaval juhul tuleb pidada tõendatuks, et asjaomase sektori ringkonnad võisid saada kõnesolevate fotode avaldamisest mõistliku ootuse kohaselt teada.

lõike 2 niisugune tõlgendus tagaks õiguskindluse, võimaldades avalikkusel ja eelkõige ettevõtjatel teha õiguste omaja poolt kättesaadavaks tehtud piltide põhjal kergesti ja üheselt kindlaks selle kaitse eseme, mida ta taotleb.

55. Praktikas oleks Ferrari pidanud avaldama lisaks kogu FXX K fotodele ka ühe või mitu fotot, millel fookus on konkreetset selle auto osal, millele ta taotleb kaitset kui ühenduse registreerimata disainilahendusele, või kasutama nendel üldfotodel tähistust, mis võimaldab asjaomase disainilahenduse kergesti tuvastada, näiteks värve, kontraste, nooli või ka jooni, millega on kõnesolevad elemendid piiritletud.

56. Mina nii ei arva. Leian nagu Ferrari ning Tšehhi ja Itaalia valitsus, et terviktoote disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses võib tuua kaasa ka selle toote osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise. Teiste sõnadega ei ole eraldi avalikkusele kättesaadavaks tegemine kõikidel asjaoludel selle eeltingimus, et niisuguse osa disainilahendust saab kaitsta ühenduse registreerimata disainilahendusena.

57. Selles küsimuses märgin *esiteks*, et määruse nr 6/2002 artiklis 11 ei ole sätestatud ühtegi konkreetset õigusnormi, mis käsitleks toote osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemist.

58. Konkreetsemalt on selle määruse artikli 11 lõikes 2 määratletud üksainus kriteerium, mille põhjal teha kindlaks, kas avalikkusele kättesaadavaks tegemine on toimunud, ja mis kehtib kõikide disainilahenduste puhul (ükskõik, kas neid on kasutatud või need sisalduvad toodetes või toote osades), st kriteerium, et disainilahendus on „trükkis avaldatud, näitusele esitatud, seda on kasutatud kaubavahetuses või see on muul viisil avalikustatud sellisel viisil, et ühenduses tegutsevad asjaomase sektori ringkonnad pidid mõistliku ootuse kohaselt sellest tavapärase majandustegevuse käigus teada saada“.

59. Nagu õigesti märkisid Ferrari ning Tšehhi ja Itaalia valitsus, ei nõua selle sätte sõnastus seega, et toote osade disainilahendused on konkreetset avalikkusele kättesaadavaks tehtud. Miski selles sõnastuses ei välista võimalust, et sama pildi avalikkusele kättesaadavaks tegemine toob kaasa terviktoote disainilahenduse ja selle osade disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise. Kui liidu seadusandja kavatsus oleks olnud niisugune, oleks ta võinud sõnastada vastava tingimuse.

60. *Teiseks* ilmneb sellest samast artikli 11 lõikest 2, et disainilahendus on „avalikkusele kättesaadavaks tehtud“, kui see on kättesaadavaks tehtud faktilistel asjaoludel, millest liidus tegutsevad „asjaomase sektori ringkonnad pidid mõistliku ootuse kohaselt“¹¹ tavapärase majandustegevuse käigus teada saada. Sisuliselt on vaja seega teada, kas need asjaomase sektori ringkonnad pidid asjaomasest disainilahendusest mõistliku ootuse kohaselt teada saada.¹²

¹¹ Vt mõiste „asjaomase sektori ringkonnad“ kohta 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punktid 27–30).

¹² Kuigi määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 sõnastuses on mainitud otseses tähenduses seda, kas asjaomase sektori ringkonnad võisid mõistliku ootuse kohaselt *avalikkusele kättesaadavaks tegemise toimingust* (avaldamine, näitusele esitamine vms) teada saada, näib mulle, et selle kriteeriumi eesmärk on laiemalt kindlaks teha, kas asjaomase sektori ringkonnad võisid teada saada asjaomasest *disainilahendusest*. Vt selle kohta 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punktid 25 ja 29).

61. Olen aga arvamisel, et teatavatel asjaoludel võivad asjaomase sektori ringkonnad mõistliku ootuse kohaselt toote osa väliskujundusest teada saada, kui selle terviktoote väliskujundus on avalikkusele kättesaadavaks tehtud, nagu Ferrari õigesti väitis.

62. Põhikohtuasja asjaolud on hea näide sellest. Meenutan, et avalikkusele kättesaadavaks tegemise toiming, millele Ferrari tugineb, on FXX K kahe foto, sh esivaate avaldamine.¹³ Sellel viimasel fotol on konkreetselt näha selle auto kapoti ja spoileri väliskujundus.

63. Seega ja tingimusel, et hinnatakse faktilisi asjaolusid – mis kuulub riigisisese kohtu pädevusse –, tundub mulle, et tänu selle foto avaldamisele¹⁴ võisid asjaomase sektori ringkonnad mõistliku ootuse kohaselt saada teada selle osa disainilahendusest, millele Ferrari tugineb, sh V-tähe kujulisest elemendist Ferrari FXX K kapoti keskel. Samamoodi võis selle auto külgvaate avaldamine mõistliku ootuse kohaselt võimaldada neil saada teada näiteks selle auto rataste velgede disainilahendusest.

64. Nagu märkis Tšehhi valitsus, peab selleks, et terviktoote disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine tooks kaasa selle toote osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise, selle osa väliskujundus mõistagi olema selle kättesaadavaks tegemise toiminguga ajal *selgesti kindlaks tehtav*.¹⁵ Vastasel korral ei saa asjaomase sektori ringkonnad sellest mõistliku ootuse kohaselt teada saada, nagu on määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikes 2 nõutud.

65. Teiste sõnadega, kui avalikkusele kättesaadavaks tegemise toiming seisneb – nagu käsitletaval juhul – toote foto avaldamises, peavad asjaomase osa disainilahenduse omadused – näiteks jooned, piirjooned, värvid vms¹⁶ – olema sellel fotol *selgesti nähtavad*.

66. Seega on ilmne, et näiteks Ferrari FXX K tagavaate avaldamine ei oleks toonud kaasa selle auto kapotil oleva V-tähe kujulise elemendi disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemist. Tuleb ka asuda seisukohale, et mingit avalikkusele kättesaadavaks tegemist ei toimu, kui asjaomase sektori ringkonnad ei saa kõnesoleva osa väliskujundust avaldatud fotol kindlaks teha, eelkõige seepärast, et kujutis on liiga väike, halva kvaliteediga või seda varjab osaliselt teine element.

67. Selles ei ole tegelikult midagi uut, sest seda selguse nõuet kohaldatakse minu arvates *igasuguse* disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise suhtes määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 2 tähenduses, olgu siis tegemist lihtsa või mitmeosalise toote või toote osaga. Milline ka ei oleks juhtum, peetakse avalikkusele kättesaadavaks tegemist toimunuks ainult siis, kui asjaomase sektori ringkonnad pidid mõistliku ootuse kohaselt asjaomase disainilahendusest tavapärase majandustegevuse käigus teada saama.¹⁷ See tingimus eeldab minu arvates tingimata, et avalikkusele kättesaadavaks tegemise toiming ilmestab disainilahendust piisavalt *selgesti*.

¹³ Vt käesoleva ettepaneku punkt 17.

¹⁴ Selles küsimuses tuletan meelde, et on tõendatud, et asjaomase sektori ringkonnad pidid mõistliku ootuse kohaselt sellest avaldamisest teada saama (vt käesoleva ettepaneku 10. joonealune märkus).

¹⁵ Vt samalaadse tõlgenduse kohta Ruhl, O., ja Tolkmitt, J., *Gemeinschafts-geschmacksmuster – Taschenkommentar*, 3. Auflage, Wolters Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2019, lk 423.

¹⁶ Tuletan meelde, et määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a järgi on disainilahendus „toote või selle osa välimus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest“.

¹⁷ Vt käesoleva ettepaneku 12. joonealune märkus.

68. *Kolmandaks* nähtub määruse nr 6/2002 põhjendustest 16 ja 25, et kehtestades sellise ühtse nimetuse nagu ühenduse registreerimata disainilahendus, soovis liidu seadusandja uuenduste soodustamise eesmärgil¹⁸ kaitsta disainilahendusi, mida on kasutatud või mis sisalduvad lühikese turustuseaga toodetes¹⁹ ning mille puhul soovisid nende loojad saavutada kiire ja tõhusa kaitse, ilma et oleks tarvis teha registreerimistoiminguid.

69. Nõnda kaitstakse selle määruse artikli 1 lõike 2 punkti a kohaselt – tingimusel et kaitse saamise materiaalsed tingimused on täidetud – disainilahendusi automaatselt, ilma muude toiminguteta ühenduse registreerimata disainilahendustena, kui need tehakse määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikes 2 ette nähtud tingimustel avalikkusele kättesaadavaks.

70. Nagu aga õigesti väidavad Ferrari ning Tšehhi ja Itaalia valitsus, oleks loojatelt selle nõudmine, et nad teeksid avalikkusele eraldi kättesaadavaks oma toodete iga osa, et saada konkreetne kaitse nende osade disainilahendustele, vastuolus lihtsuse ja kiiruse eesmärgiga, mis – nagu ma osutasin – ühenduse registreerimata disainilahenduse kehtestamist õigustasid.²⁰ See annaks tunnistust formalismist süsteemi raames, mis peaks olema sellest vaba.

71. Tõlgendust, mille mina välja pakun, kinnitab *neljandaks* süsteemi arvestav argument.

72. Disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine toob määruses nr 6/2002 kaasa kaks õiguslikku tagajärge. *Ühest küljest*, nagu nägime, võib see avalikkusele kättesaadavaks tegemine tekitada kaitse ühenduse registreerimata disainilahendusena. *Teisest küljest*, kui analüüsitakse ühenduse (registreeritud või registreerimata) disainilahendusena kaitsmise materiaalseid tingimusi, toob see, kui varem on avalikkusele kättesaadavaks tehtud identne disainilahendus või disainilahendus, mis loob sama üldmulje nagu disainilahendus, millele seda kaitset taotletakse, kaasa selle disainilahenduse uudsuse (selle määruse artikkel 5) ja/või eristatavuse (selle määruse artikkel 6) „hävimise“ – ning seejuures välistatakse see kaitse. Selle analüüsi puhul on kõnealuse määruse artikli 7 lõikes 1 nimetatud avalikkusele kättesaadavaks tegemise faktilised asjaolud kindlaks määratud samalaadselt avalikkusele kättesaadavaks tegemisega artikli 11 lõikes 2.²¹ Need kaks sätet sisaldavad eelkõige sama asjaomase sektori ringkondade kriteeriumi.²² Et puuduvad asjaolud, mis näitaksid liidu seadusandja vastupidist tahet, tuleb avalikkusele kättesaadavaks tegemise tingimust hinnata ühe või teise õigusnormi raames.

¹⁸ Üldiselt soovis liidu seadusandja ühenduse disainilahenduse ühtse süsteemi kehtestamisega tagada liikmesriikide kogu territooriumil tööstusdisainilahendustele tõhusa ja ühtse kaitse, et õhutada üksikute autorite panust liidu üldtootlikkusse nimetatud valdkonnas ning ergutada uuenduslikkust ja uute toodete väljatöötamist ning investeerimist nende tootmisse. Vt määruse nr 6/2002 põhjendused 1, 5, 7 ja 29 ning 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Nintendo (C-24/16 ja C-25/16, EU:C:2017:724, punkt 73) ja 8. märtsi 2018. aasta kohtuotsus DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172, punkt 28).

¹⁹ Vastupidi Poola valitsuse väitele ei välista asjaolu, et ühenduse registreerimata disainilahendus kehtestati, võttes arvesse lühikese turustusajaga tooteid – tüüpiliselt tooteid, mille väliskujundus muutub kiiresti vastavalt moele, näiteks rõivad –, seda, et niisuguse auto nagu Ferrari FXX K väliskujundust, mis ei kuulu *a priori* sellesse tootekategooriasse, ei võiks nii kaitsta. Selles küsimuses piisab märkusest, et liidu seadusandja ei näinud määruses nr 6/2002 ette piirangut, mis puudutab tooteliike, mille väliskujundust võib ühenduse registreerimata disainilahendusena kaitsta.

²⁰ Vt 19. juuni 2014. aasta kohtuotsus Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punkt 42).

²¹ Määruse nr 6/2002 artikli 7 lõikes 1 on sätestatud: „Artiklite 5 ja 6 kohaldamisel loetakse disainilahendus avalikkusele kättesaadavaks tehnikuks, kui see on [...] avaldatud trükis, seda on esitatud näitusel, kasutatud kaubavahetuses või see on muul viisil avalikustatud kas enne artikli 5 lõike 1 punktis a ja artikli 6 lõike 1 punktis a või artikli 5 lõike 1 punktis b ja artikli 6 lõike 1 punktis b nimetatud kuupäeva, välja arvatud juhul, kui [liidus] tegutsevad asjaomase sektori ringkonnad ei oleks mõistliku ootuse kohaselt pidanud sellest tavapärase majandustegevuse käigus teada saama. [...]“

²² Ainsa erinevusega, et see kriteerium on esimeses õigusnormis sõnastatud eitavas vormis, samas kui teises on see sõnastatud jaatavas vormis.

73. Nagu aga väidab Ferrari, kui Euroopa Kohus peaks käesolevas kohtuasjas otsustama, et see, kui looja avaldab foto, mis kujutab toodet tervikuna, ei ole samaväärne selle toote osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemisega, ehkki asjaomase sektori ringkonnad võisid mõistliku ootuse kohaselt sellest fotost teada saada ning see disainilahendus on seal selgesti kindlaks tehtav, oleks tagajärg see, et kolmas isik võib hiljem ise nõuda selle kaitset ühenduse disainilahendusena. Esiialgne avaldamine ei oleks seda tõlgendust arvestades varasem avalikkusele kättesaadavaks tegemine, mis „hävitab“ uudsuse määruse nr 6/2002 artikli 7 lõike 1 tähenduses ja takistab seda. Niisugune tõlgendus ei soodustaks mitte *uuendust* disainilahenduste alal, nagu on soovitud selle määruse põhjenduses 7, vaid olemasolevate disainilahenduste *kopeerimist*.²³

74. Seevastu ja *viiendaks* ei veena mind eelotsusetaotluse esitanud kohtu argument, millega ühinevad Mansory Design ning Poola valitsus ja komisjon, et eespool esitatud tõlgendus on vastuolus õiguskindluse nõuetega. Selle argumendi kohaselt – mida on mainitud juba käesoleva ettepaneku punktis 54 – on nii, et kui auto kui terviku väliskujunduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise tagajärjeks oleks see, et tekivad ühenduse registreerimata disainilahenduse õigused toote osadele või koostisosadele, näiteks kaitserauad, sõidutuled jm, on ettevõtjatel keeruline disainilahenduse looja taotletava kaitse eset kindlaks teha. Niisugune ebakindlus võib uuendusi pärssida.

75. Selguse mõttes märgin, et faktilisest seisukohast olen mõistagi nõus, et toote osa disainilahenduse eraldi avalikkusele kättesaadavaks tegemine võimaldab suurendada õiguskindlust, olgu siis kasutajate või asjaomase disainilahenduse looja jaoks. Loojad võivad selle seega vabalt eraldi avalikkusele kättesaadavaks teha. Käsitletaval juhul oleks Ferrari saanud seda lihtsamini tõendada, et vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 11 lõikele 2 pidid asjaomase sektori ringkonnad mõistliku ootuse kohaselt olema saanud kõnesolevast disainilahendusest teada.²⁴

76. Muuta loojatele aga niisugune avalikkusele kättesaadavaks tegemine kolmandate isikute õiguskindluse nimel kohustuslikuks tähendaks minu meelest selle tasakaalu eiramist, mida liidu seadusandja soovis ühenduse registreerimata disainilahenduste süsteemi raames saavutada ja mis eeldab *juba oma olemuselt* selle õiguskindluse taseme alandamist võrreldes registreeritud disainilahendustest tuleneva õiguskindlusega.

77. Asjaolu, et ühenduse registreerimata disainilahenduste saamiseks ei esitata – nagu ma märkisin – juba oma määratluse poolest registreerimistaotlust, toob vältimatult kaasa teatava õiguskindlusetuse kolmandate isikute jaoks. Ettevõtjate kasutada ei ole selles valdkonnas – nagu registreeritud disainilahenduste puhul – avalikku registrit, mis võimaldaks neil saada selget ja täpset teavet, missugused õigused on olemas ühe või teise disainilahenduse suhtes.²⁵ Registreerimata jätmise tõttu muutub taotletava kaitse täpse eseme ette kindlaks tegemine seega

²³ Praktikas õhutab see tõlgendus ettevõtjaid üksikasjalikult uurima näiteks erialaajakirjades avaldatud toodete pilte, et avastada seal tooteosade disainilahendused ja vajadusel taotleda ise nende väliskujunduste registreerimist ühenduse disainilahendusena.

²⁴ Teiste sõnadega võib toote osa disainilahenduse konkreetne avalikkusele kättesaadavaks tegemine olla disainilahenduse loojale *praktiline* vahend, mis võimaldab tagada, et asjaomase sektori ringkonnad tutvuvad selle disainilahendusega.

²⁵ Vt 5. juuli 2018. aasta kohtuotsus Mast-Jägermeister vs. EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, punktid 52–54). Selle kaitse täpne ese, mille annab registreeritud disainilahendus, tuleb registreerimise ajal täpselt kindlaks määrata. Seega isegi juhul, kui see küsimus ei ole põhikohtuasja lahendamise seisukohast asjakohane, on määruse nr 6/2002 artiklitest 35 ja 36 lähtudes, mis käsitlevad disainilahenduse (ainsuses) registreerimist, minu meelest välistatud, et terviktoote disainilahenduse registreerimise taotlus võiks olla samal ajal selle toote osa disainilahenduse registreerimise taotlus, nagu ka eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutas. Lisaks reguleerib selle määruse artikkel 37 sõnaselgelt koondtaotluse juhtumit.

raskemaks.²⁶ Sageli täpsustab looja alles disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise hagi raames, kas ta taotleb kaitset asjaomase terviktoote või ainult selle toote ühe osa väliskujundusele.²⁷

78. Vastukaaluks on ka kaitse tase ja seega õiguskindlus looja jaoks väiksem. *Ühelt poolt* on kaitse, mis tagatakse ühenduse registreerimata disainilahenduse omanikule, piiratud ulatusega, nagu Ferrari õigesti märkis. Materiaalsete tingimuste vaatevinklist on disainilahenduse omanik vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 19 lõikele 2 kaitstud *ainult* oma disainilahenduse „kopeerimise“ eest.²⁸

79. *Teiselt poolt* on ühenduse registreerimata disainilahendustele tagatud kaitse kestus üsna lühike, sest see on määruse nr 6/2002 artikli 11 lõike 1 järgi piiratud kolme aastaga alates disainilahenduse esimest korda avalikkusele kättesaadavaks tegemisest.²⁹

80. Pealegi ei arva ma, et oleks vaja paisutada üle ohte õiguskindluse ja uuenduste alal, mille toob kaasa eespool välja pakutud tõlgendus, mille kohaselt võib terviktoote disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemisega juba iseenesest kaasneda selle toote osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

81. *Ühelt poolt*, nagu ma käesoleva ettepaneku punktides 64–67 selgitasin, eeldab asjaomase sektori ringkondade tutvumise kriteerium, et toote osa disainilahendus on terviktoote avalikkusele kättesaadavaks tegemise ajal *selgesti kindlaks tehtav*, mis vähendab õiguskindlusetuse ohtu.

82. Mis puudutab *teiselt poolt* uuendusi, siis peale selle, mida ma selgitasin juba käesoleva ettepaneku punktis 73, tuleb meele pidada, et vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 19 lõike 2 teisele lõigule ei peeta ühenduse registreerimata disainilahenduse kasutamist kolmanda isiku poolt ilma disainilahenduse omaniku loata asjaomase disainilahenduse „kopeerimisest“ tulenevaks kasutamiseks, „kui kasutatava disainilahenduse on sõltumatult loonud autor, kelle puhul on alust arvata, et ta ei tea [sellest] disainilahendusest“.

83. Seega võivad loojad uuendustega edasi tegelda, kartmata, et rikuvad kogemata ühenduse registreerimata disainilahendusi. Isegi eeldusel, et nad loovad disainilahendusi, mis jätavad üldmulje, mis on varem avalikkusele kättesaadavaks tehtud kaitstud disainilahenduse muljega identne,³⁰ saavad nad tõendada oma heausksust³¹ ning vabaneda nii igasugusest vastutusest.

²⁶ Vt 19. juuni 2014. aasta kohtuotsus Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punkt 43).

²⁷ Vajadusel võib hageja õigusrikkumise tõttu esitatud hagi puhul selleks pildil, mille ta oma taotluse põhjendamiseks esitab, rõhutada taotletavat disainilahendust värvide, kontrastide, noolte või ka joonte abil, mis asjaomase disainilahenduse määratlevad. See võimaldab kohtul ja kohtjal kergesti mõista, missugune on taotletava kaitse ese. Selles küsimuses on määruse nr 6/2002 artikli 85 lõikes 2 sätestatud, et õigusrikkumise tõttu esitatud hagi raames peab hageja selleks, et eeldataks tema väidetava registreerimata disainilahenduse kehtivust, ära näitama, mille poolest on see disainilahendus eristatav. Euroopa Kohus on juba otsustanud, et just see tingimus „tuleneb vajadusest [selle] kategooria puhul kindlaks teha [taotletava] kaitse konkreetne ese“ (19. juuni 2014. aasta kohtuotsus Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punkt 43)).

²⁸ Võrdluseks tagab ühenduse registreeritud disainilahendus kaitse igasuguse „kasutamise“ eest – mõiste, mis on määratletud määruse nr 6/2002 artikli 19 lõikes 1. Selles küsimuses ilmneb selle määruse põhjendusest 21, et liidu seadusandja soovis nii tagada seda liiki disainilahenduse puhul suurema õiguskindluse võrreldes ühenduse registreerimata disainilahendusega.

²⁹ Seevastu määruse nr 6/2002 artikli 12 kohaselt võib ühenduse registreeritud disainilahenduse kaitse ulatuda 25 aastani alates taotluse esitamisest.

³⁰ Vt määruse nr 6/2002 artikkel 10 ning käesoleva ettepaneku punktid 94 ja 95.

³¹ Täpsustan, et tõendamiskohormis selle tõendamisel, et vaidlustatud kasutamine tuleneb ühenduse registreerimata disainilahenduse „kopeerimisest“, lasub disainilahenduse omanikul, samas kui kostja ülesanne on tõendada, et see kasutamine tuleneb sellest, et „disainilahenduse on sõltumatult loonud“ autor. Vt 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punkt 41).

84. Viimaseks tuleb märkida, et käesolevas ettepanekus välja pakutud tõlgendust ei sea minu meelest kahtluse alla ka Mansory Designi, Poola valitsuse ja komisjoni argument, et foto, mis kujutab mitte ainult taotletava toote osa disainilahenduse väliskujundust, vaid terve selle toote väliskujundust, ei võimalda kindlaks teha, kas selle disainilahenduse puhul on täidetud ühenduse disainilahendusena kaitse saamise tingimused.

85. Nagu liidu kohtud on ühenduse registreeritud disainilahenduste kehtetuks tunnistamise taotluste raames otsustanud,³² siis selleks, et hinnata taotletava disainilahenduse uudsust ja eristatavust, peab saama seda usaldusväärselt hinnata varasema disainilahendusega, millele kehtetuks tunnistamise taotluse esitaja tugineb. Selleks on väga oluline, et oleks varasema disainilahenduse pilt, mis võimaldab selle täpselt ja kindlalt kindlaks teha. Kehtetuks tunnistamise taotluse esitaja peab seega esitama ühe või mitu selle disainilahenduse täpset ja täielikku kujutist.³³ Olemas peab olema ka taotletava disainilahenduse kujutis, mis on piisava kvaliteediga, et eristada selgesti üksikasju eseme juures, millele kaitset taotletakse.³⁴

86. Minu arvates võimaldab foto, millel on kujutatud terviktoote väliskujundust, siiski seda võrrelda, mis puudutab selle toote osa disainilahendust, kui selle disainilahenduse omadused on – nagu ma käesoleva ettepaneku punktides 64–66 märkisin – sellel fotol *selgesti nähtavad*. Niisugune kujutis võimaldab hoomata seda disainilahendust ning eristada selle võimalikke esteetilisi ja kaunistuslikke erinevusi võrreldes varasema disainilahendusega ning nii hinnata selle uudsust ja eristatavust. Nii ei ole see aga juhul, kui kujutis on liiga väike, halva kvaliteediga või kui taotletavat disainilahendust varjab osaliselt teine element.³⁵

87. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esimesele küsimusele, et määruse nr 6/2002 artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et niisuguse terviktoote nagu auto disainilahenduse väliskujunduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine toob kaasa ka selle toote niisuguse osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise nagu selle auto kere teatavate elementide väliskujundus, kui see disainilahendus on selle avalikkusele kättesaadavaks tegemise ajal selgesti kindlaks tehtav.

³² Vt määruse nr 6/2002 artikkel 24 jj. Selle määruse artikli 24 lõikest 3 ilmneb, et ühenduse registreerimata disainilahenduse puhul analüüsib seda, kas kaitse saamise materiaalsed tingimused on täidetud, kohus kehtetuks tunnistamise menetluses esitatud vastuhagi alusel, mille on esitanud kostja asjaomase ühenduse disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise hagi raames.

³³ Vt eelkoige 21. septembri 2017. aasta kohtuotsus Easy Sanitary Solutions ja EUIPO vs. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, punktid 64 ja 65) ning 24. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Atos Medical vs. EUIPO – Andreas Fahl Medizintechnik-Vertrieb (meditsiinilised plaastrid) (T-559/18, ei avaldata, EU:T:2019:758, punktid 40 ja 43).

³⁴ Vt disainilahenduse registreerimise taotluste kohta komisjoni 21. oktoobri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2245/2002, millega rakendatakse nõukogu määrus nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT 2002, L 341, lk 28; ELT eriväljaanne 13/31, lk 14), artikli 4 lõike 1 punkt e ning 5. juuli 2018. aasta kohtuotsus Mast-Jägermeister vs. EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, punktid 47–55).

³⁵ Vastupidi Mansory Designi väitele ei ole käesolevas kohtuasjas käsitletav juhtum kuidagi samastatav juhtumiga, mida käsitleti 21. septembri 2017. aasta kohtuotsuses Easy Sanitary Solutions ja EUIPO vs. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, punktid 68 ja 69). Selles kohtuotsuses otsustas Euroopa Kohus, et Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametilt (EUIPO) ei saa nõuda, et ta kombineeriks konfliktsete disainilahenduste võrdlemise raames varasema(te) disainilahendus(t)e eri osad, kuna kehtetuks tunnistamise taotluse esitaja ülesanne on esitada varasema disainilahenduse täielik reproduktsioon ning et igasugune kombineerimine sisaldab puudusi, sest see tähendab paratamatult umbkaudseid hinnanguid. Tõlgenduse järgi, mille ma välja pakun, ei pea kohus eraldi kujutatud elemente juhuslikult kombineerima. Ta peab lihtsalt hindama disainilahendust, mis on täielikult ja selgesti nähtavalt kujutatud selle foto ühes osas, mille disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise hagi esitanud hageja on talle esitanud.

B. Võimalus tugineda „toote [...] osa“ disainilahenduse kaitsele määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tähenduses (teine küsimus)

88. Juhuks, kui Euroopa Kohus peaks vastama esimesele küsimusele jaatavalt – nagu ma soovitan –, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise küsimusega, missugust õiguslikku kriteeriumi tuleb kohaldada eristatavuse hindamisel määruse nr 6/2002 artikli 4 lõike 2 punkti b ja artikli 6 lõike 1 tähenduses, et teha kindlaks üldmulje, mille jätab mitmeosalise toote niisuguste koostisosade nagu auto kere elemendid disainilahendus.

89. Selgitasin käesoleva ettepaneku punktides 43–51, mis põhjustel on käesolevas kohtuasjas minu arvates vähe tähtsust sellel, kas Ferrari FXX K osa, mille väliskujunduse ühenduse registreerimata disainilahendusele äriühing tugineb, koosneb „mitmeosalise toote“ „koostisosadest“ või mitte. Käesolevas jaos kasutan seega edaspidigi mõistet „toote [...] osa“.

90. Minu meelest tuleb selle teise küsimuse õigesti mõistmiseks teha mõned üldised täpsustused.

91. Nagu märkisin käesoleva ettepaneku punktis 36, on materiaalse tingimuste hulgas, millele disainilahendus peab vastama, et seda kaitstaks ühenduse (registreeritud või registreerimata) disainilahendusena, „eristatavus“. Vastavalt määruse nr 6/2002 artiklile 6 loetakse disainilahendust „eristatavaks“, kui vastava ala asjatundja üldmulje sellest³⁶ erineb kõikide nende disainilahenduste jäetud üldmuljest, mis on tehtud avalikkusele kättesaadavaks.

92. Seega on selle hindamiseks, kas nimetatud tingimus on täidetud, tarvis – nagu on selgitatud juba käesoleva ettepaneku punktis 85 – võrrelda disainilahendust, millele tuginetakse, varasema disainilahendusega.

93. Nagu ilmneb sellest artiklist 6, on täpsemini vaja võrrelda „üldmuljet“, mis kummastki nendest vastandatud disainilahendusest jääb. Teiste sõnadega on tarvis kontrollida, kas need on *tervikuna sarnased*. Arvesse võetakse kõiki nende omadusi ning võrrelda ei tohi ainult kummagi disainilahenduse osi. Järelikult võib juhtuda, et üksikasjade erinevustest, mis võivad olla isegi suured, kuid on koondunud üksnes taotletava disainilahenduse ühte ossa, ei piisa võrreldes varasema disainilahendusega teistsuguse „üldmulje“ ja seega „eristatavuse“ tõendamiseks.³⁷

94. See loogika on *mutatis mutandis* kohaldatav ka õiguste rikkumise alal. Selles küsimuses on määruse nr 6/2002 artiklis 10 ette nähtud, et ühenduse disainilahendusest tulenev kaitse „hõlmab kõiki disainilahendusi, mis jätavad asjatundjale ühesuguse üldmulje“.³⁸

³⁶ Mõiste „vastava ala asjatundja“ määratluse kohta vt 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus PepsiCo vs. Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, punkt 59) ning 21. septembri 2017. aasta kohtuotsus Easy Sanitary Solutions ja EUIPO vs. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, punktid 124 ja 125).

³⁷ Vt määruse nr 6/2002 põhjendus 14 ning Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, tome I, 2e édition, LGDJ, Paris, 2009, lk 934. Selles küsimuses otsustab Üldkohus pidevalt, et „disainilahenduse eristatavus [tuleneb] asjatundjast kasutajale jäävast erinevast üldmuljest või *déjà vu* efekti puudumisest seoses mis tahes varasema disainilahendusega, võtmata arvesse erinevusi, mis on niivõrd vähe silmatorkavad, et ei mõjuta nimetatud üldmuljet, olgugi et tegemist on enama kui tähtsust mitte omavate üksikasjadega, kuid võttes arvesse sedavõrd silmatorkavaid erinevusi, mis tingivad erineva üldmulje“ (17. mai 2018. aasta kohtuotsus Basil vs. EUIPO – Artex (Jalgrattakorvid) (T-760/16, EU:T:2018:277, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika)). Üldkohus on ka otsustanud, et üldmuljeid, mille jätavad konfliktid disainilahendused, tuleb võrrelda „sünteesivalt ja piirduda ei tohi teatava hulga sarnasuste ja erinevuste analüütilise võrdlemisega“ (8. juuli 2020. aasta kohtuotsus Glimarpol vs. EUIPO – Metar (Pneumotööriist) (T-748/18, ei avaldata, EU:T:2020:321, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika)).

³⁸ Selle tingimusega, et – nagu märgitud käesoleva ettepaneku punktis 78 – ühenduse registreerimata disainilahenduse alal on selle omanik kaitstud ainult „kopeerimise“ eest määruse nr 6/2002 artikli 19 lõike 2 tähenduses.

95. Sellest järeldub, et ka siin tuleb konfliktseid disainilahendusi võrrelda, lähtudes kogu väliskujundusest, mis moodustab kaitstud disainilahenduse, ilma et oleks võimalik võrrelda selle disainilahenduse ainult ühte osa disainilahendusega, millele vastu vaieldakse. Taas tuleb märkida, et isegi kui see viimane on kaitstud disainilahenduse osaga identne, on ka siin võimalik, et nendest kahest disainilahendusest jäävad „visuaalsed üldmuljed“ on erinevad ja seega õiguste rikkumist ei ole.³⁹

96. Niisugused juhtumid võivad aset leida eriti siis, kui taotletava ühenduse disainilahenduse ese on *terviktoote väliskujundus*. Kui näiteks looja on registreerinud kogu nuku disainilahenduse⁴⁰ ja kolmas isik turustab ilma tema loata mudelit, millel on mitu erinevust, kuid sarnane pea, ei tuvastata ehk rikkumist. Sellest osalisest sarnasusest ei piisa tingimata, et tõendada ühesuguseid „üldmuljeid“.

97. Selles kontekstis lubas liidu seadusandja – nagu käesolevas ettepanekus on mitmel korral mainitud – loojatel taotleda ühenduse disainilahendusena kaitset *konkreetsemale esemele*, st „toote [...] osa“ väliskujundusele vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 3 punktile a.⁴¹

98. Seega kui kasutada käesoleva ettepaneku punktis 96 toodud näidet, siis võib looja otsustada tugineda ainult nuku pea väliskujunduse kaitsele. Seda tehes suurendab ta selle „toote [...] osa“ disainilahenduse kaitse taset ning eelkõige maksimeerib oma võimalusi, et õiguste rikkumist tunnustatakse teda puudutavas osas. Ta pääseb nende visuaalsete üldmuljete võrdlemisest, mille jätavad konkureerivate nukkude terviku disainilahendused. Arvesse võetakse ainult *pea väliskujundust*, mis on ühenduse disainilahenduse ese. Võrreldes ainult nende nukkude peade väliskujundust, on õiguste rikkumine ilmne.⁴²

99. Eelnevad selgitused seostuvad minu arvates teataval määral ka põhikohtuasjaga. Tuletan meelde, et Ferrari põhjendas disainilahendusest tulenevate õiguste rikkumise hagi kolmanda võimalusena täiendavalt ühenduse registreerimata disainilahendusega, mis seisnes kogu Ferrari FXX K kerepaneelis.⁴³ Nii nagu mina aga eelotsusetaotlusest aru saan, leidis apellatsioonikohus selle disainilahenduse võrdlemisel kogu Mansory Siracusa 4XX väliskujundusega⁴⁴ sisuliselt, et need kaks disainilahendust ei jäta sama „visuaalset üldmuljet“ määruse nr 6/2002 artikli 10 tähenduses⁴⁵ – ja seda hoolimata visuaalsetest sarnasustest, mis puudutavad eelkõige V-tähe kujulist vormi ja kahekordset spoilerit. Tuginedes ühenduse registreerimata disainilahendusele, mis on orienteeritud FXX K kõnesoleva osa väliskujundusele, püüab Ferrari seega maksimeerida oma võimalusi, et käsitletaval juhul tunnustatakse õiguste rikkumist.

³⁹ Vt Passa, J., *op. cit.*, lk 1004.

⁴⁰ Vt selle näite kohta Passa, J., *op. cit.*, lk 1004 ja 1115.

⁴¹ Ka väitis komisjon Euroopa Kohtus, et siin on tegemist liidu disainilahenduste süsteemi „põhiaspektiga“.

⁴² Selles küsimuses tuleb märkida, et ühenduse *registreerimata* disainilahendus annab loojale paindlikkuse, mida ei anna talle ühenduse *registreeritud* disainilahendus. Ühenduse registreeritud disainilahenduse alal määratletakse kaitse ese, st taotletav disainilahendus registreerimistaotluses järgalt (vt käesoleva ettepaneku 25. joonealune märkus). Kui kasutada ikka sama näidet, siis kui looja otsustab registreerida mitte nuku pea disainilahenduse, vaid kogu nuku oma, hinnatakse õiguste rikkumist võrdluses selle viimase esemega. Küll aga saab looja niisugusel juhul tugineda ühenduse registreerimata disainilahendusele, mis seisneb ainult pea väliskujunduses, tingimusel et see tehti avalikkusele kättesaadavaks vähemalt kolm aastat varem, nagu on nähtud ette määruse nr 6/2002 artiklis 11, ning vastab iseenesest selles määruuses ette nähtud materiaalsetele tingimustele. Vt Passa, J., *op. cit.*, lk 1004 ja 1115.

⁴³ Vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

⁴⁴ Vt käesoleva ettepaneku punkt 21.

⁴⁵ Vt käesoleva ettepaneku punkt 29.

100. Nende selgituste põhjal näib mulle, et oma teise küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas disainilahenduste looja võimalus jaotada oma terviktoodete väliskujundus erinevateks „toote osade“ disainilahendusteks, millest igaüks on ühenduse disainilahendusena eraldi kaitstud, et maksimeerida kaitset, mis neil on, on kuidagi piiratud.

101. See küsimus on seda asjakohasem, et põhikohtuasjas leidis apellatsioonikohus, et ühenduse registreerimata disainilahendust, millele Ferrari tugines esimese võimalusena ja milleks on tema mudeli FXX K osa, mis hõlmab eelkõige V-tähe kujulist elementi kapotil ja kahekordset spoilerit, *ei ole olemas* sel põhjusel, et *sellel osal* ei ole „teatud iseseisvust“ ega „teatud vormi terviklikkust“ ning põhikohtuasja kassaator on selle määratlenud meelevaldselt.

102. Eelotsusetaotluses on vähe selgitusi, mida tuleb mõista terminite „iseseisvus“ ja „vormi terviklikkus“ all. Nii nagu mina aru saan, on need Saksa kohtupraktikas eksisteerivad kumulatiivsed tingimused, mis peavad olema täidetud, et taotleda ühenduse disainilahendust „toote [...] osa“ väliskujundusele. Tundub, et „iseseisvuse“ tingimus on seotud küsimusega, kas osa väliskujundus eraldub terviktoote väliskujundusest või vastupidi sulandub sellesse. „Terviklikkuse“ tingimus puudutab küsimust, kas osaline disainilahendus, millele on tuginetud, moodustab lõpuleviidud terviku. Käsitletaval juhul leidis apellatsioonikohus, et Ferrari määratles disainilahenduse „meelevaldselt“ sel põhjusel, et nimetatud äriühing ei arvanud sisse FXX K sõidutulesid ja spoileri külgmisi otsi – elemendid, mis moodustasid vastavalt selle auto „silmad“ ja „lõuad“, kui kasutada „näojoonte“ metafoori, millele Ferrari tugines.⁴⁶ Nende tingimuste eesmärk on kokkuvõttes teha kindlaks, kas taotletav toote osa väliskujundus loob „iseseisva üldmulje võrreldes tervikvormiga“.

103. Seega on käesolevas kohtuasjas vaja kindlaks teha, kas selleks, et toote osa väliskujundust võiks kaitsta eraldi ühenduse disainilahendusega, mis on eraldiseisev disainilahendusest, millega võidakse kaitsta selle toote kui terviku väliskujundust, peab sellel tõesti olema „iseseisvus“ ja „terviklikkus“.

104. Minu arvates ei peitu vastus sellele küsimusele mõiste „eristatavus“ tõlgenduses määruse nr 6/2002 artikli 6 tähenduses. See mõiste ei reguleeri toote disainilahenduse ja selle osade disainilahenduste vahelist suhet, vaid – nagu ma käesoleva ettepaneku punktis 92 märkisin – suhet nende disainilahenduste ja varasemate disainilahenduste vahel. See mõiste ei ole niisiis asjakohane selle kindlakstegemisel, kas Ferrari FXX K-s võib asjaomase osa väliskujundus, mis koosneb V-tähe kujulisest vormist kapotil ja kahekordsest spoilerist, kujutada endast „toote [...] osa“ disainilahendust määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tähenduses, mis on kogu selle auto disainilahendusest eraldiseisev.

105. See vastus tuleb leida minu arvates hoopis mõiste „disainilahendus“ määratlusest, mis on esitatud määruse nr 6/2002 artikli 3 punktis a.

106. Tuletan meelde, et see määratlus on „toote või selle osa välimus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest“.

⁴⁶ Vt käesoleva ettepaneku punkt 23. Minu arusaamist mööda on aga auto iluvõrel kui lõpuleviidud tervikul niisugune „terviklikkus“.

107. Sellest määratlusest võib tuletada mitu kriteeriumi. Et mõistet „toote [...] osa“ ei ole seal põhjalikult täpsustatud, tuleb seda vastavalt selle tavatähendusele mõista nii,⁴⁷ et see on osa „tervikust“, mille toode moodustab. Lisaks peab nimetatud osal selleks, et seda võiks kaitsta disainilahendusena, olema väliskujundus, st see peab olema juba määratluse poolest *nähtav*.⁴⁸ Ka peab see osa – nagu väidab Ferrari – olema piiritletud *joonte, piirjoonte, värvide, kuju või erilise struktuuriga*.

108. Kas Euroopa Kohus peaks lisama nendele kriteeriumidele „iseseisvuse“ ja „terviklikkuse“ kriteeriumid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus soovitab?

109. Üldkohus lähtus oma kohtuotsuses Buck-Chemie vs. EUIPO – Henkel (vesiklosetiseadme loputusvahend)⁴⁹ tõesti nendele väljapakutud kriteeriumidele väga lähedastest kriteeriumidest.

110. Selles kohtuasjas oli ettevõtja esitanud sellise tualetipuhastaja osa disainilahenduse registreerimise taotluse, mis vastas neljale puhastusaine kuulile selles puhastajas. Teatav konkurent esitas selle disainilahenduse kehtetuks tunnistamise taotluse põhjustel, milleks olid eelkõige selle uudsuse ja eristatavuse puudumine. Seejuures esitas kehtetuks tunnistamise taotluse esitaja varasemate disainilahendustena konkreetset nelja niisuguse ühes reas paikneva kuuli väliskujunduse, mis olid valitud meelevaldselt kuulidega basseini fotolt, kusjuures need kuulid kuulusid selle basseini kümnete teiste kuulide hulka, ning ühe mõttemängu tervikpildilt välja võetud kuulijada väliskujunduse. Üldkohus leidis aga sisuliselt, et neid viimaseid disainilahendusi *ei ole olemas*, otsustades, et „toote osadel“, millele tugineti, ei olnud „iseseisvust“ ning neid ei saanud „eraldada üldmuljest, mis jääb tootest kui tervikust“.⁵⁰

111. Niisuguses kontekstis otsustas Üldkohus veel, et „selleks, et asjakohased elemendid moodustaksid põhitoota disainilahendusest eraldiseisva disainilahenduse, *peavad need olema eriliselt esile tõstetud ja takistama seda, et põhitoodet tajutakse ühe tervikuna*“ (kohtujuristi kursiiv). Seevastu kuulijada, mis on võetud välja mõttemängu tervikpildilt ja mille kehtetuks tunnistamise taotluse esitaja esitas, oli „kogu esitatud mängu ja selle pildi lahutamatu osa“ ega olnud „eriliselt esile tõstetud“.⁵¹

112. Mul on siiski veidi raske nõustuda sellega, et tõlgendamise käigus ja nii delikaatses valdkonnas nagu ühenduse disainilahendus lisatakse niisugused sätestamata kriteeriumid nagu „iseseisvus“ või „terviklikkus“, et määratleda toote osad, mille väliskujundust võib eraldi kaitsta.

113. Nagu Ferrari ning Tšehhi ja Itaalia valitsus sisuliselt väitsid, on mul lisaks sellele, et liidu seadusandja ei ole neid ette näinud, raske taibata, kuidas saaksid need kriteeriumid õiguskindluse taset suurendada. Missugustel tingimustel tuleks asuda seisukohale, et toote osa disainilahendus vastab nendele „iseseisvuse“ ja „terviklikkuse“ nõuetele?

⁴⁷ Vt analoogia alusel 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Acacia ja D'Amato (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁴⁸ Kui toote osa kujutab endast mitmeosalise toote koostisosa määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti c tähenduses, peab selle koostisosa väliskujundus olema lisaks nähtav toote „tavakasutuse käigus“.

⁴⁹ 22. novembri 2018. aasta kohtuotsus (T-296/17, ei avaldata, EU:T:2018:823).

⁵⁰ 22. novembri 2018. aasta kohtuotsus Vesiklosetiseadme loputusvahend (T-296/17, ei avaldata, EU:T:2018:823, punktid 51 ja 52).

⁵¹ 22. novembri 2018. aasta kohtuotsus Vesiklosetiseadme loputusvahend (T-296/17, ei avaldata, EU:T:2018:823, punkt 52). Vt ka samalaadse arutluskäigu kohta 25. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Merlin jt vs. OHMI – Dusyma (mäng) (T-231/10, ei avaldata, EU:T:2013:560, punktid 34 ja 35).

114. Selles küsimuses märgin eelkõige, et vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 3 punktile a võib „toote [...] osa“ olla ka ainult selle toote kaunistus. Mul tekib seega küsimus, kuidas neid kriteeriume tuleks sel juhul kohaldada. Ka nuku näitel, mis sai esitatud käesoleva ettepaneku punktis 96, tekib küsimus, mil määral on selle nuku pea väliskujundusel teatud „iseseisvus“ ja teatud „terviklikkus“ võrreldes ülejäänud keha väliskujundusega? Kas see peaks varieeruma olenevalt sellest, kas tegemist on Barbie-tüüpi nuku või matrjoškaga? Ja kuidas on autokere osadega? Üldiselt ei ole niisugune element kunagi kere ülejäänud osast sõltumatu, sest see on osa selle esteetilisest aspektist.

115. Siiski on mõistagi võimalik, et kontrollijale või kohtule esitatakse – nagu näitab nn tualetipuhastaja kohtuasi⁵² – tooteosade täiesti meelevaldseid määratlusi.

116. Siiski peaksid sellised katsetused minu arvates andma tulemuseks mitte täiendavate kriteeriumide kehtestamise, vaid kindlasti lihtsalt „disainilahenduse“ määratlusest määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tähenduses tulenevate kriteeriumide kitsa kohaldamise kontrollija või kohtu poolt. Nagu ma käesoleva ettepaneku punktis 107 märkisin, peab tooteosa konkreetselt olema määratletud selle erilise väliskujundusega: selle joonte, piirjoonte, värvi jms abil.⁵³ Kokkuvõttes peab tegemist olema disainilahendusega, mis on sellena kindlaks tehtav ja mille enda puhul saab analüüsida kaitse saamise tingimusi. Võin seega nõustuda eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnanguga, et osa väliskujundus peab suutma jätta ise „üldmulje“ ega tohi täielikult kokku sulada terviktoote väliskujundusega. Ühenduse disainilahendus, mille ese sellele määratlusele ei vasta, tuleb tunnistada kehtetuks⁵⁴ või – täpsemini – *olematuks*.

117. Üldiselt arvan, et kontrollija või kohus peab tagama, et iseseisvat ühenduse disainilahendust ei saa taotleda toote osadele, mis on tõesti tähtsusetud või täiesti meelevaldsed. Peale selle leian, et kui looja jaotab toote väliskujunduse osadeks kunstlikult üheainsa eesmärgiga pääseda mööda „üldmulje“ testist, mille näevad ette määruse nr 6/2002 artiklid 6 ja 10, kaldub niisuguse käitumine kuuluma seaduse kuritarvitamise valdkonda.⁵⁵

118. Põhikohtuasjas on riigisisese kohtu ülesanne kontrollida, kas ühenduse registreerimata disainilahendused, millele Ferrari tugineb, vastavad „disainilahenduse“ määratlusele määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tähenduses niisugusena, nagu on selgitatud käesoleva ettepaneku punktides 107 ja 117. Leian siiski, et selles küsimuses on vaja anda mõned juhised.

119. Selles küsimuses märgin, et Ferrari FXX K osa, mille väliskujundusele Ferrari tugineb kui ühenduse registreerimata disainilahendusele ning mis koosneb V-tähe kujulisest elemendist FXX K kapotil, selle elemendi keskelt välja ulatuvast pikisuunas paiknevast uimekujulisest detailist (*strake*), kaitserauda integreeritud kahekordsest esispoilerist ja keskel paiknevast vertikaalsest liitmikust, mis ühendab esispoilerit kapotiga, on selle auto osa. See osa on nähtav, nagu tuvastas juba eelotsusetaotluse esitanud kohus. Ka näib mulle, et see osa on piiritletud joonte, piirjoonte, värvide ja erilise kujuga. Kaldun eelkõige arvama – nagu ka Ferrari –, et neid erinevaid elemente on võimalik tajuda kui tervikut, mis meenutab iseloomulikult vormel 1 klassi auto esiosa.⁵⁶

⁵² 22. novembri 2018. aasta kohtuotsus (T-296/17, ei avaldata, EU:T:2018:823).

⁵³ Seevastu, nagu väidab Ferrari, ei pea osa olema tootest „konstruktsiooniliselt iseseisev“.

⁵⁴ Vt määruse nr 6/2002 artikli 25 lõike 1 punkt a.

⁵⁵ Tuletan meelde, et seaduse kuritarvitamise keeld on liidu õiguse üldpõhimõte. Euroopa Kohtu praktika kohaselt on niisuguse kuritarvitamise tõendamiseks vaja ühelt poolt, et esineks teatav hulk objektiivseid asjaolusid, millest tuleneb, et vaatamata liidu õigusnormides ette nähtud tingimuste formaalsele järgimisele ei ole saavutatud nende õigusnormide eesmärki, ning teiselt poolt on tarvis subjektiivset elementi, mis seisneb soovis saavutada liidu õigusnormidest tulenev eelis nii, et luuakse kunstlikult selle saamiseks vajalikud tingimused. Vt minu ettepanek kohtuasjas Altun jt (C-359/16, EU:C:2017:850, 45. joonealune märkus).

⁵⁶ Vt käesoleva ettepaneku punkt 23.

120. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus on samal arvamusel, peab ta seejärel kontrollima, kas toote osa väliskujundus, millele tuginetakse, vastab iseenesest ühenduse disainilahendusena kaitse saamise tingimustele. Kriteeriumid, mida kohaldatakse nende tingimuste hindamise raames, peavad olema samad nagu iga disainilahenduse puhul. Konkreetselt tuleb selle üldmulje kindlakstegemisel, mille toote osa disainilahendus jätab – et hinnata „eristuvust“ või õiguste rikkumist –, arvesse võtta ainult selle osa väliskujundust, olenemata üldmuljest, mis jääb tootest tervikuna.

121. Eelneva põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata teisele küsimusele, et määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et „toote [...] osa“, mille väliskujundust võib ühenduse disainilahendusena kaitsta, on toote nähtav osa, mis on määratlenud joonte, piirjoonte, värvide, kuju või ka erilise struktuuriga. Selle analüüsi raames ei ole vaja kohaldada niisuguseid täiendavaid kriteeriume nagu „iseseisvus“ või „vormi terviklikkus“.

V. Ettepanek

122. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et niisuguse terviktoote nagu auto väliskujundus disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemine toob kaasa ka selle toote niisuguse osa disainilahenduse avalikkusele kättesaadavaks tegemise nagu selle auto kere teatavate elementide väliskujundus, kui see disainilahendus on selle avalikkusele kättesaadavaks tegemise ajal selgesti kindlaks tehtav.
2. Määruse nr 6/2002 artikli 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et „toote [...] osa“, mille väliskujundust võib ühenduse disainilahendusena kaitsta, on toote nähtav osa, mis on määratlenud joonte, piirjoonte, värvide, kuju või ka erilise struktuuriga. Selle analüüsi raames ei ole vaja kohaldada niisuguseid täiendavaid kriteeriume nagu „iseseisvus“ või „vormi terviklikkus“.